

15 Cent.

De Ezel in de Leeuwenhuid

OPEN BRIEF

over de Nederlandsche Bolsjewiki ter
geruststelling van mijne mede-bourgeois

DOOR

BATAVUS, DEN BURGERMAN

UITGAVE N. V. BOEKHANDEL EN UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
PALEISSTRAAT 43 - „ONTWIKKELING” - AMSTERDAM

De Ezel in de Leeuwenhuid

Open brief over de Nederlandsche Bolsjewiki
ter geruststelling van mijne mede-bourgeois

DOOR

BATAVUS, DEN BURGERMAN.

„Het geviel op eenen schoonen dag, dat zekere ezel de huid eens dooden leeuws vond. — Ha, dacht hij, nu kan ik mijne mededieren, die minachtend op mij nederzien en mijne zwakheid smalen, eens schrik aanjagen! — Hij hulde zich in de leeuwenhuid en schreed, zoo uitgedost, naar het woud. Daar verwekte de aanblik van het schrikkelijk aangezicht van den koning der dieren veel ontsteltenis. — Goed zoo, dacht langoor, ze beven al nu zij mij zien; hoe zullen zij sidderen, wanneer mijn gebrul hun in de ooren dondert!” — Och, was ons ezelken maar bij honk gebleven en had hij maar gezwezen! Want, o wee! toen hij zijn stem verhief en een luid gebalk deed hooren...”

Uit een onde fabel.

UITGAVE N.V. BOEKHANDEL EN UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
PALEISSTRAAT 43 „ONTWIKKELING” AMSTERDAM

Waarom ik de pen opneem.

HOOGGEACHTE MEDEBURGERS,

Denkt niet, dat ik een broodschrijver ben. Dat kwaad zij verre! Neen, ik ben, al zeg ik het zelf, een gezeten en geacht burger, die dank zij zijn papiertjes — al staan sommige tegenwoordig miserabel laag — fatsoenlijk door de wereld kan komen. In mijn levensonderhoud voorzie ik niet met de pen, maar met de kouponschaar en dit arbeidsmiddel heeft mij altijd zoo goed gediend, dat ik het tegen geen ander werktuig wensch te ruilen.

Waarom ik dan thans naar de pen grijp? Alleen ter wille van het algemeen belang. Dit is niet (wat men in onze dagen te vaak schijnt te meenen) hetzelfde als het belang van al het gemeen. Neen, onder algemeen belang versta ik niet de gewaande belangen van alle mogelijke baliekluivers, werkloozen, bedeeden en andere maatschappelijke parasieten, maar wel: het belang van den gegoeden burgerstand, die tegelijk èn het fundament, èn de kern èn de pit èn de bloem onzer natie is.

Deze achtenswaardige burgers maken zich maar al te veel ongerust over den huidigen gang van het wereldgebeuren. Vrees voor de toekomst berokkent hun slapelooze nachten. En dit wekt mijn deernis. Want het is zoet en aangenaam slapende rijk te worden, doch wat baat dit, indien men, rijk geworden, niet meer slapen kan? Dit euvel, deze misstand roept om verbetering!

En om daartoe een steentje bij te dragen, schrijf ik dezen open brief.

Ik zit ook in de rats!

Alleen kwakzalvers beweren, dat zij alle kwalen kunnen genezen. Ik zou dus uw vertrouwen niet winnen, wanneer ik vertelde, dat ik u zoo lang en zoo rustig kon doen slapen als in den goeden ouden tijd... ach, die komt nooit wecom!

Daarom begin ik met ronduit te bekennen, dat ik zelf ook in de penarie zit.

Immers de wereld draait den verkeerden kant uit.

Misschien zal ik onze kapitalistische maatschappij — waarop veel gescholden wordt, maar die ik nooit zoo verkeerd heb gevonden — niet overleven, doch dan zullen toch zeker spoedig na mijn overlijden mijn dierbare eigendommen ten prooi vallen aan de socialistische ont-eigeningswoede.

Ach, laten we ons zelf niets wijs maken. Al sputteren we nog zoo hard tegen en al worden we allemaal burgerwachten, het loopt met onze macht en onze heerlijkheid op een einde.

Want zie:

Eenerzijds verandert de maatschappij. En wel zóó, dat de mogelijkheid om de bedrijfsmiddelen in het bezit en beheer der gemeenschap over te brengen en de voortbrenging op socialistischen grondslag te organiseren, gestadig grooter wordt en een steeds sterkere meerderheid van het mensdom er belang bij krijgt om die mogelijkheid tot werkelijkheid te maken. Dus: de maatschappij verandert zóó, dat zij de sociaal-demokratie hoe langer hoe meer kans geeft haar slag te slaan.

Anderzijds veranderen de menschen. En wel zóó, dat zij zich in het kapitalisme voelen als een visch op 't droge. De meerderheid vindt het niet meer vanzelfsprekend, dat zij moet ontberen, opdat een minderheid in overvloed kan leven. Het goede, oude geloof „het is altijd zoo geweest en het zal altijd zoo blijven”, is te loor gegaan. Men snakt naar een samenleving, waarin de vruchten van den vooruitgang van techniek en beschaving aan allen ten deel zullen vallen. Dus: de menschen veranderen zóó, dat zij steeds luider en in steeds grooteren getale de sociaal-demokratie toeroepen: „Sla uw slag!”

Geen wonder, dat ik mij niet al te lekker voel.

En sinds den wereldoorlog is het er niet beter op geworden.

Toen in 1914 de hel losbrak, dacht ik: geen ongeluk zoo groot, of er is nog wel een gelukje bij. De menschenmoord heeft tenminste één zegenrijk gevolg: de Internationale is voor de haaien en de sociaal-demokratie kan haar matten wel oprollen.

Doch het is anders uitgekomen.

Vóór den oorlog konden we het socialisme nog 'n hersenschim noemen. Thans kan je geen krant inzien of je leest

van socialiseeringsplannen. Socialisatie schijnt in de lucht te zitten. We spreken er over zooals we enkele jaren geleden over algemeen kiesrecht spraken: als iets dat we geen van allen wenschen en waarvan we toch weten dat het komen zal.

En de S. D. A. P. ligt niet op apegapen! Ze groeit als kool en wordt zoo overmoedig, dat ze, in spijt van alle vermaningen, het vertikt om de revolutie af te zweren. Het N. V. V., dat met haar koek en ei is, heeft zijn ledental in 'n paar jaar verdubbeld. Zoo ziet onze ervijand zijn organisaties met den dag groeien. Steeds dreigender rukt hij op. Steeds dieper dringt hij door in onze stellingen. De eene hervorming is nauwelijks verkregen, of hij poogt een nieuwe af te dwingen. Als een hongerige wolf zit hij ons op de hielen. En deze wolf is onverzadiglijk; geen toegeworpen brok vermag zijn vraatzucht te stillen, het maakt hem slechts sterker en nóg vratiger....

Voorwaar, 't en is geen juichenstijd!

Een nieuwe verschrikking.

Als „kapitalist” ben je tegenwoordig niet voor je plezier op de wereld. Het sociaal-demokratisch gevaar alleen is al in staat 'n mensch z'n leven te verzuren.

Maar naast dat roode spook is nog een ander schrikbeeld opgerezen.

Een nóg rooder spook.

Het revolutionaire socialisme. De Bolsjewiki!

U hield de S. D. A. P. voor revolutionair? Apenkool, zeggen onze Bolsjewiki, de S. D. A. P. is heelemaal niet revolutionair. Zij heeft Marx verloochend en den klassenstrijd opgegeven. Zij is 'n zoetsappige burgerlijke partij geworden, verkocht en verknocht aan het kapitaal. Troelstra is zetkastelein van het imperialisme en versuft de arbeiders met bedwelmende dranken, opdat zij willige werktuigen van hun uitbuiters blijven. De S. D. A. P.-ers zijn, zoo leert „De Tribune”, de „verachtelijke lakeien der bourgeoisie”.

Goeie genade, denkt ge, die heeren mogen de S. D. A. P. niet revolutionair vinden, wij wél. Maar zij zijn dan zeker revolutionair in het kwadraat. Als hun daden slechts half zoo kras zijn als hun woorden, zijn we onze eigendommen niet en ons leven geen dag meer zeker!

Wordt het niet tijd, dat wij ons testament maken en een begrafenisonderneming opbellen?

Herademing.

Wacht even! Doodgaan kunnen we altijd nog wel. Laten we eerst eens kijken of onze nieuwe belager inderdaad zoo gevaarlijk is als hij zich voordoet.

Dat valt mee!

Hij blijkt al dadelijk één uitstekende eigenschap te bezitten: hij is op onzen ouden vijand, de sociaal-demokratie, zoo gesteld als Kaïn op zijn broeder Abel. Liever nog dan ons te wurgen, springt hij hem naar de keel.

Nu kijken we het nieuwe spook al wat minder angstig aan. Want wie onzen vijand te lijf gaat, bewijst ons in ieder geval een dienst, al ware hij de baarlijke duivel zelve.

Wat onderscheidt eigenlijk den bolsjewiek van den sociaal-demokraat?

Het socialisme? Neen. Ook de bolsjewiek is socialist; ook hij wil de kapitalisten onteigenen ten bate van de gemeenschap.

Maar hij is geen demokraat.

De sociaal-demokraat en de Bolsjewiek willen het socialisme voor het volk. De sociaal-demokraat voegt hieraan toe: en door het volk. De Bolsjewiek niet.

De Bolsjewiek wil de menschheid, tegen wil en dank, met het socialisme gelukkig maken. Of de meerderheid van het volk dit wenscht, laat hem betrekkelijk koud. Hij weet wat voor de menschheid heilzaam is en als deze het zelf nog niet weet, welnu, dan zal hij voor haar weten en voor haar handelen.

Nieuw is dat standpunt niet. Op dezelfde wijze redeneerden ook de verlichte despoten in de 18e eeuw. En dit maakt de Bolsjewiek al iets minder schrikwekkend. Voor menschen met denkbeelden uit den pruikentijd behoeven wij ons niet doodsbenuwd te maken! Trouwens ook in de 18e eeuw heeft het verlichte despotisme weinig blijvends tot stand gebracht. De doodsklok over het oude, feodale stelsel luidde eerst toen in de massa van de burgerij het besef van de noodzakelijkheid van ingrijpende hervormingen was doorgedrongen en in het volk de revolutionaire wil was ontwaakt. En toen de Revolutie leidde tot de heerschappij van een minderheid, die verder ging dan de meerderheid wenschte, kon die minderheid zich slechts korten tijd handhaven en kwam de reactie en de diktatuur van Napoleon.

De Bolsjewiek kan niet wachten op het ontwaken der massa. Dat duurt hem te lang. Komt de menschheid niet vrijwillig tot het socialisme, welnu, dan brengt hij het oude bijbelwoord in praktijk: „Dwingt ze om in te gaan!”

Enmaal binnen, zoo denkt hij, zullen de menschen wel zien hoe goed het nieuwe gebouw is ingericht en ze zullen den zweep zegenen, die hen naar binnen dreef.

En als het hun daar eens niet bevalen mocht? Ja, dan zullen ze er toch moeten blijven; dan begrijpen ze niet wat goed voor hen is. Dit begrip zal hun dan worden bijgebracht. En als ze te hardleersch zijn? Dan moeten ze met geweld overtuigd worden. Wie doof blijft voor de stem der rede, — der Bolsjewieksche rede — verstaat allicht de stem van het machinegeweer.

Maar, zegt ge, dat is toch heel erg. Op zoo'n manier wordt de meerderheid geringelood door de minderheid!

Precies mijn idee. Maar dat maakt juist den Bolsjewiek minder gevaarlijk dan den sociaal-demokraat. Hij behoeft tegen ons niet te beginnen over „de opheffing van alle onderdrukking en klasse-overheersching”. Want dan kunnen wij direkt antwoorden: „Loop heen, grappenmaker, wat jij in dit opzicht op onze kapitalistische maatschappij aan te merken hebt, zal evengoed in jouw socialistische maatschappij bestaan. Jouw revolutie vervangt alleen de eene „tyrannie” door een andere.” — Over de „ontvoogding” van het proletariaat zal de Bolsjewiek vanzelf wel zwijgen, tegen voogdijschap kan hij moeilijk principieele bezwaren aanvoeren!

Maar, zegt de Bolsjewiek, tusschen mijn stelsel en het kapitalistische bestaat toch een diepgaand verschil. De minderheid, die ik aan het roer wil brengen, zal niet regeren ten eigen bate, maar, als goede socialist, ten bate der gemeenschap.

De Bolsjewiek is dus eigenlijk een filantroop. En — als veel filantropen — speelt hij graag wat den baas over hen, die hij beweldadigt.

De sociaal-demokraat daarentegen is geen filantroop. Hij wil dat de „bevrijding der arbeidersklasse” geschiedt door die klasse zelve, door de meerderheid van het volk. Hij wenscht niet, dat de menschheid het socialisme cadeau krijgt als een onbegeerd en opgedrongen geschenk. Hij wil, dat zij het liefheeft als het werk harer handen, als de vervulling van haar vurigen wensch. Hij streeft niet naar de vorming van een uitverkoren Gideonsbende, die de staatsmacht zal vermeesteren, terwijl de groote massa van

het volk werkeloos toekijkt of slechts door vrees wordt weerhouden de hand tegen de overweldigers te verheffen. Hij wil de massa doordringen met socialistische ideeën, haar organiseren, haar voor en door den strijd scholen, opdat de sociaal-demokratie eenmaal, als vertegenwoordigster van den doelbewusten wil van de meerderheid van het volk, de staatsmacht in bezit kan nemen.

De weg, dien de sociaal-demokratie volgt, schijnt langer. Maar hij geeft niet alleen meerdere zekerheid voor een beslissende overwinning, hij geeft ook meerder waarborg, dat de omvorming der maatschappij geschiedt overeenkomstig de behoeften en de verlangens der menschheid en dat op de revolutie niet een reactie volgen zal. Daarom is de taktiek der sociaal-demokratie voor het kapitalisme gevaarlijker dan het Bolsjewisme.

Stel, dat de Bolsjewiki hier eens de baas werden. Dan zou er voor ons, bourgeois, vermoedelijk 'n beroerde tijd aanbreken. Doch één troost zou ons blijven: na lijden komt verblijden. Want de triomf der Bolsjewiki zou van korten duur zijn. Hun pogingen om de maatschappij te reorganiseeren zouden tot mislukking gedoemd zijn door het feit, dat de meerderheid van het volk — en de overgrote meerderheid der intellektuele krachten — voor hun streven de minst mogelijke sympathie voelde. Hun heerschappij zou ondermijnd worden door het hardnekkig verzet niet alleen van de kapitalisten, maar van allen, die niet onder het juk van een minderheid wilden buigen. Ons volk is niet door 'n eeuwenlange behandeling met den knoet van „vadertje” murw gemaakt, tot het gelaten dragen van een despotisch bewind. Wat al pakkende strijdleuzen zou elke, ook de reaktionairste, beweging tegen de Bolsjewiki vinden: „Op voor de vrijheid op!” „Recht voor allen!” „Verlos de maatschappij nu van tyrannen!” Telkens zouden de Bolsjewiki naar „de wapenen der barbaren” moeten grijpen en daardoor het verzet te verbitterder en feller doen oplaaien. En het geweld van de minderheid zou tegen het geweld van de meerderheid niet lang bestand blijven.

En dan? Dan zou niet alleen het Bolsjewisme ten val komen, maar zou ook de wrange herinnering aan hun „socialistisch experiment” wellicht voor 'n menschenleeftijd het socialisme in diskrediet brengen. Het kapitalisme zou 'n mooie kans maken om weer met 'n hoeraatje te worden ingehaald!

Wie met mij de kapitalistische maatschappij de beste en

voordeeligste in het gebruik acht, zal dus het Bolsjewisme boven de sociaal-demokratie prefereeren. Hoe nijdig de Bolsjewiek eruit ziet, hij schaaft ons het minst.

We mogen dus herademen. . . .

Twee is soms minder dan een!

Laat de Bolsjewiek, vergeleken bij den sociaal-demokraat, het kleinste kwaad zijn, zegt ge, alevel is zijn verschijning geen aangename surprise voor ons. Zij beteekent toch een tweede vijand van het kapitalisme. En twee zijn meer dan één.

Dat spreekt van zelf, maar wáár is het niet.

Immers de Bolsjewiek zoekt zijn aanhang in de eerste plaats onder de arbeiders, evenals de sociaal-demokraat. Wat de een wint, is voor den ander verlies. Het kan ook gebeuren, dat het Bolsjewisme volgelingen vindt, die voor de roepstem der sociaal-demokratie toch altijd doof gebleven zouden zijn. Maar ook in dit geval, behoeven we ons niet bijster ongerust te maken. Want de Bolsjewieksche strijders plegen vóór alles tegen de sociaal-demokratie in het geweer te komen.

Gevolg: broedertwist. Strijd van arbeiders tegen arbeiders.

Hoe meer socialistische partijen, hoe meer vreugd'... voor de bourgeoisie.

Schrikachtige landgenoot, die van 't Bolsjewisme nachmerries krijgt, kijk eens even over onze grenzen!

In het Duitsche parlement is thans geen socialistische meerderheid, dank zij het feit, dat er meer dan één socialistische partij was. De Duitsche Bolsjewiki, de Spartacisten, bleven bij de verkiezingen thuis of gingen, bijv. in Beieren, stemmen op... de katholieken! Niet door de kracht van zijn tegenstanders, maar door zijn eigen verdeeldheid, zag het Duitsche proletariaat zich ditmaal de beslissende overwinning overwinning ontgaan.

Toen de revolutie uitbrak, dacht menig onzer: Nou, dat zal daar met keizer Wilhelm en z'n trawanten heel leelijk aflopen!

Maar 't is anders uitgekomen. En de keizer en de kroonprins en Tirpitz en Ludendorff en al de andere beruchte oorlogstichters en vechtjassen kunnen thans met Nap de la Mar uitroepen: Hoera, wij leven nog!

En wie zijn gevallen? Louter Spartacisten en sociaal-demokraten.

Dood is Karl Liebknecht. Dood is Rosa Luxemburg. Dood

is Kurt Eisner. Zwaar gewond is Auer. En met hen vielen honderden revolutionairen.

Tragisch? Ja. Maar ook verblijdend! Want is het geen opwekkende gedachte, dat, indien wij hier onverhoopt met 'n revolutie bezocht werden, onze kommunisten direkt de sociaal-demokraten zouden bespringen? Och, Troelstra had z'n beruchte November-rede nauwelijks uitgesproken, of Wijnkoop verhief zijn stem om... de S. D. A. P. de huid vol te schelden. Gezien 't Duitsche voorbeeld, mogen we verwachten, dat na 'n paar maanden Hollandsche revolutie Hare Majesteit, u en ik in blakenden welstand zouden verkeeren. Maar wie zouden gevallen zijn? Eerst Wijnkoop, dan Troelstra, dan...

Ziedaar, mijne vrienden, de zegen der verdeeldheid... voor de bourgeoisie. Twee is minder dan één.

De wolven verslinden elkander.

Zie, dat is al weer 'n opluchting.

Het revolutionaire kwartet.

Nog een geruststelling:

Al gaan zij wild te keer tegen de S. D. A. P., zoo zijn toch onze Hollandsche Bolsjewiki overigens van 'n bijzonder tam slag.

Tam? ! En ze maken meer kabaal dan heel Artis!...

Ongetwijfeld. Maar holle vaten klinken 't meest en veel geschreeuw is niet altijd veel wol. Hun organisaties zijn, wat omvang en kracht betreft, van 'n beminnelijke bescheidenheid. En in die kleine schare schijnt de discipline zoozeer te wenschen over te laten, dat zij er blijkbaar ingeranseld moet worden. Althans in de Bolsjewieksche „Internationale" (die nog bolsjewiekscher is dan „De Tribune") wordt Wijnkoop verweten, dat zijn macht in zijn partij berust op een „Duitsche knokploeg". Men kan zich in die kringen dus reeds oefenen in het verdragen van een diktatuur.

Veel bereikt hebben onze Bolsjewiki ook niet. Het algemeen kiesrecht is niet door hen veroverd, de acht-urendag zal evenmin aan hun aktie te wijten zijn, hun „algemeene werkstakingen" zijn een onschuldig — althans onschuldig voor het kapitalisme — vermaak geworden.

Maar die relletjes? Och, 'n relletje is geen revolutie. En wat hebben die relletjes nu eigenlijk gekost... aan ons? Niet veel meer dan 'n paar winkelruiten en wat ammunitie. Bovendien zijn de Bolsjewiki zoo vriendelijk geweest de schuld van het vergoten bloed hoofdzakelijk te wijten aan de

sociaal-demokraten en niet aan de bourgeoisie, zoodat wij er per saldo misschien nog zijde bij gesponnen hebben!

De ongevaarlijkheid van onze „revolutionairen" komt echter 't duidelijkst uit, wanneer we hun optreden in het parlement gade slaan.

Sinds verleden zomer zetelt in de Tweede Kamer een „Revolutionaire Klub"; vier leden, drie richtingen. Twee, de heeren Wijnkoop en Van Ravesteijn, beschouwen zich als echte Bolsjewiki, Lenin en Trotzky in zakformaat. De derde, de zachtmoedige heer Kruijt, verafschuwt elk geweld en is bij hen vergeleken een lam. Méér nog dan de weerloosheid, bezit hij de volgzaamheid der lammeren; welke geweldadigheden de Bolsjewiki ook aanprijzen, hij tippelt gedwee achter hen aan. De vierde, de heer Kolthek, is een beginselvaste... anti-bolsjewiek. Hij schrijft bijv. in „Recht voor Allen": „Zoodra wij echter de democratie als zoodanig hebben laten vallen, maken wij van de sociale revolutie een karikatuur, omdat zij zonder democratie niet meer kan zijn een omvorming der maatschappij, overeenkomstig de behoeften en verlangens der gemeenschap, doch een arbitraire, een willekeurige aktie van wie door toevallige omstandigheden zich van de macht weten meester te maken." En hij vraagt aan de verheerlijkers van het Russische Bolsjewisme: „Geven wij, door ons solidair te verklaren met een geweldsregiem, dat niet door de meerderheid des volks is gesanktionneerd, niet aan onze eigen heerschers een vrijbrief voor onderdrukking van de (revolutionaire) minderheid?" Geen wonder, dat de heer Kolthek af en toe uit den band springt en den laatsten tijd bij den heer Wijnkoop in ongenade dreigt te vallen.

Over het algemeen zijn de vier revolutionairen echter acht handen op één buik. Een m. i. zeer lofwaardig gevoel, het gevoel van haat tegen de S. D. A. P., heeft hen tezamen gebracht en houdt hen tot dusverre bijeen.

Zien wij thans wat hun vereende krachten hebben gewrocht!

De Hollandsche Bolsjewiek is zacht van aard: hij brengt niemand aan de galg.

Verleden zomer verwachtten sommige lichtgeloovige zielen, dat op den intocht der Tribunisten in het parlement een bloedige terechtstelling zou volgen.

Immers zooals wijlen Salome aan haar vader (je mag met zoo'n dochttertje gestraft wezen!) alsmaar vroeg: Geef mij

het hoofd van Johannes den Dooper!.... Zoo eischten de heer Wijnkoop en diens trawanten op elke vergadering de skalpen der ministers. En in een artikel over den uitslag der verkiezingen — met den veelbelovenden titel: „De aanvang van een nieuwe periode” — verklaarde de heer Wijnkoop, dat de verkiezingsstrijd van revolutionaire zijde o. m. was gevoerd onder de leuze: Het ministerie-Cort-Posthuma moet in staat van beschuldiging worden gesteld! De misdaden dezer ministers toch, vertelde hij, overtroffen zelfs die van de buitenlandsche staatslieden, die hun volk opzettelijk in de oorlogshel hadden gestort. Hierbij merkte de schrijver op — of hij er zelf om gelachen heeft, weet ik niet — „overdrijving is verre van ons”.

Ook deelde hij mede, dat al zijn tegenstanders, van Rome tot de S. D. A. P., doodsbenauwd waren voor de intrede van de revolutionairen in ons parlement. En wel niet vanwege de macht van deze strijders, maar vanwege het aangekondigde „gerechtelijk onderzoek”.

Nu, er zou bij dit onderzoek ook heel wat aan het licht komen, voorspelde de heer Wijnkoop. Zoowat half Nederland, ja „misschien zelfs het Hof” zouden bij dit „Hollandsche Panama” betrokken zijn.

's Jonge, dat zal me 'n spektakel geven, dacht ik. En met 'n zeker ongeduld verbeidde ik de verslagen der eerste Tweede Kamerzittingen; 'n vreedzaam burgerman leest nu eenmaal af en toe graag in z'n krant een beschrijving van 'n flink heibeltje.

Maar, och, och, wat is me dat tegengevallen!

Ja, de heer Wijnkoop begon al gauw in de Tweede Kamer over het onmiddellijk in staat van beschuldiging stellen van de ministers; al deed hij het in veel gematigder termen dan hij buiten het parlement placht te gebruiken.

Hem werd opgemerkt, dat hij, om zijn doel te bereiken, volgens de wet op de ministerieele verantwoordelijkheid een schriftelijk voorstel moest indienen, dat onderteekend was door vijf Kamerleden en waarin de feiten genoemd werden, welke men den afgetreden ministers ten laste legde.

Ik weet niet of het kwam doordat scheldwoorden geen feiten zijn, of doordat de revolutionairen slechts met z'n viertjes waren, maar de heer Wijnkoop en zijn vrienden schenen allen lust in het gerechtelijk onderzoek verloren te hebben.

Vergeefs bood de S. D. A. P.-er Duijs, even hupsch als hulpvaardig, het viertal aan om zijn handteekening onder

hun voorstel te zetten, opdat ze de vijf bij elkaar zouden hebben. Neen, het vriendelijk aanbod werd niet aanvaard en de vier revolutionairen stopten het „Hollandsche Panama” in den doofpot.

En een week of zes later kwam de heer Van Ravesteijn vertellen, dat ministerieele verantwoordelijkheid in de wet zoo slecht geregeld was, dat de revolutionairen maar niet de moeite zouden nemen om de afgetreden ministers in staat van beschuldiging te stellen.

Zoo ging de zaak als 'n nachtkaaars uit.

Onze goeiege Hollandsche Bolsjewiki hebben zelfs geen poging gedaan om iemand aan de galg te brengen. Zij bezorgden niemand 'n strop als zich zelven.

* * *

Zonder nu het gras te willen hebben hooren groeien, moet ik toch verklaren, dat ik al die beschuldigingen van mijn revolutionaire vrienden nooit zoo heel angstwekkend heb gevonden.

Welbeschouwd hebben al die kampanjes tegen personen, door de „Tribune” met zooveel ijver gevoerd, een goede zijde. Hoe meer tijd de Tribune-marxisten besteden aan het schelden op personen, des te minder tijd rest hun om het kapitalisme aan te tasten. Ik vind de taktiek van de S. D. A. P., om den aanval niet in de eerste plaats tegen personen maar tegen het stelsel te richten, veel gevaarlijker. Zij heeft tengevolge, dat de afkeer van het bestaande kapitalistische stelsel niet in het minst verzwakt, wanneer de dragers van het gezag in den staat of de machthebbers in het bedrijfsleven de braafheid in eigen persoon mochten blijken. Iemand daarentegen, die door de „Tribune” is opgevoed in de leer, dat elke tegenstander een schurk is en dat door diens schurkachtigheid alle mogelijke misère veroorzaakt wordt, zal licht er toe komen de wapens neen te leggen, wanneer hij een van die zoo zwart afgemaalde tegenstanders persoonlijk leert kennen en ontdekt, dat het met diens schurkachtigheid zoo'n vaart niet loop. En dat een lezer van de „Tribune” zoo'n ontdekking doet, kan gemakkelijk gebeuren, omdat dit orgaan nu eenmaal alle tegenstanders als doortrapte fielen afschildert.

Het is eigenlijk volkomen on-marxistisch om al wat men op sociaal of politiek gebied verkeerd acht, te wijten aan de misdrijvingen en slechte eigenschappen van personen. Hoe komen dan zulke met marxisme doorpekelde mannen

als de heeren Wijnkoop en Van Ravesteijn daartoe? Waarschijnlijk is dit de verklaring: Zij zijn er niet in geslaagd een noemenswaardigen invloed te verwerven onder de meest ontwikkelde voorhoede van de arbeidersklasse. Om dus eenige kans op sukses te hebben, moesten zij zich wenden tot de meer achterlijke groepen van het proletariaat. Tot menschen dus, die grootendeels een uiteenzetting van de marxistische theorieën bezwaarlijk kunnen volgen, maar die voor het aanhooren van een degelijke scheldpartij wel te vinden zijn. Menschen, die bovendien het wereldgebeuren gaarne zien als een bioskoop-drama, als een strijd tusschen engelen en duivels in menschengedaante; en in deze behoefte voorziet de „Tribune” op zeer verdienstelijke wijze. Niet in staat een naar hun luisterende schare op te heffen tot het marxistisch inzicht, hebben de Tribune-marxisten — met opoffering van hun eigen beter inzicht — zich aangepast aan het ontwikkelingspeil van de kringen, waaruit zij eenigen aanhang konden rekruteeren. Ik zal de laatste zijn om hen dit kwalijk te nemen: sukses is immers zoo verleidelijk en bovendien: een kat in nood maakt rare sprongen.

Trouwens, waar de Tribunisten hun meeste en hun kernachtigste scheldwoorden spendeeren aan de sociaal-demokraten, is voor ons, bourgeois, hun geschimp in den regel niet alleen vermakelijk, maar ook nuttig. Gelukt het hun de reputatie van een S. D. A. P.-er of N. V. V.-er te schaden, welnu, dat kan voor ons nooit anders dan voordeelig zijn.

Alleen betreur ik het, dat de Tribune, doordat zij het er altijd zoo dik oplegt, zich de mogelijkheid beneemt om ooit een S. D. A. P.-er werkelijk te „ontmaskeren”. Want gesteld, dat zij er in slaagde te bewijzen, dat een leider der S. D. A. P. zich verkocht had aan de bourgeoisie — wat 'n buitenkansje zou dit haar toeschijnen! — dan zou haar onthulling op haar trouwe lezers niet den minsten indruk maken. Deze toch zouden zeggen: „Is dat nou alles? Alleen maar verkocht, anders niet? Wel, dat is de moeite niet waard, vergeleken bij het gnuiven van den S. D. A. P.-er Loopuit wanneer er arbeiders zijn neergeschoten, bij het verraad van Troelstra, die in loondienst bij den Duitschen keizer was, bij de hardnekkige pogingen van Wibaut om de arbeiders vergif in hun maag te stoppen enz. enz.”... Ik hoor dan ook in den laatsten tijd geruchten over een mogelijke opheffing van de „Tribune”. Zou dit soms komen, doordat de redaktie met haar voorraad scheldwoorden te kwistig is omgesprongen en dus thans geen strijdmiddelen meer ter harer beschikking heeft?

Waarin onze verparlementariseerde Bolsjewiki mij teleurgesteld hebben.

Gematigdheid is prijzenswaardig, maar men kan ook al te mak zijn. En het zou mij lief geweest zijn, wanneer onze Bolsjewiki inzake de Centrale Keukens wat forscher waren opgetreden.

Ik hoef u niet te vertellen, waarde lezer, dat ik voor die instelling nooit iets gevoeld heb. Ik zag in die kokerij door de gemeente een bedenkelijken stap in de socialistische richting. En vooral had ik het land, toen men den arbeiders het eten ging leveren beneden kostprijs — dat wil dus zeggen op kosten van mij en de overige belastingbetalers.

Maar in den oorlogstijd moesten wij, uit vrees voor erger, in heel wat bedenkelijke zaken berusten. En ik vond het maar veiliger om niet al te luid van mijn afkeer voor die spijziging door en op kosten van de gemeenschap te getuigen. Ik was, onder ons gezegd en gezwezen, bang, dat men mij zou beschuldigen het volk te laten verhongeren.

Ge begrijpt dus, hoe ik in m'n sas was, toen ik merkte, dat anderen — moediger of konservatiever dan ik — in mijn geest spraken en handelden. Die anderen, die wakkere bondgenooten, vond ik in het Tribunistische kamp!

En hoe onvervaard hebben zij gestreden... voor mijn zaak. Zóó had ik het niet kunnen en, eerlijk gezegd, niet durven doen. Geen middel lieten ze onbeproefd om de Centrale Keuken, die ze geestig (hoewel niet vlelend voor de arbeiders) de Centrale Trog noemden, in diskrediet te brengen. Zoo schreef bij de oprichting van de Centrale Keuken te Amsterdam de „Tribune”:

„HOU JE BEK EN VREET.”

„Al wat Nederland oplevert aan afval, gaat nu naar Amsterdam om daar in de magen der proletariërs te verdwijnen. Alle afval van abattoir en vischmarkt, alle aanveegsel van groentenmarkt en pakhuis, alles gaat van nu af naar Amsterdam, om daar door Wittop Koning en andere heldinnen der vuilnisbelt-gastronomie te worden omgezet in buikvulsel, met behulp van groenschimmelig afschraapsel uit de Alkmaarsche kaaspakhuizen en vet van niet te definieeren herkomst; och God, het zal toch niet betrokken worden van die Abfallverwertungsanstalt in de buurt der slagvelden van het Westfront?”

En de Amsterdamsche revolutionairen lieten het niet bij krachtige woorden. Zij toonden zich ook mannen van de

daad. Ik wijs slechts op de roemrijke staking wegens het ontslag van een juffrouw, die o. a. haar mede-personeel met een mes wilde te lijf gaan. Dank zij die staking, konden tienduizenden gezinnen dagen lang geen eten van de Centrale Keuken krijgen. Zoo fel was dus de haat van mijn medestrijders tegen die instelling, dat ze liever duizenden proletariërs met 'n rammelende maag naar bed lieten gaan, dan gedoogden, dat de Keuken haar verderfelijk werk geregeld voortzette.

Trouwens, niet enkel in de praktijk, maar ook in beginsel bleken de „revolutionairen” van het echte, ouwerwets degelijke burgerlijke ras, dat in onze dagen helaas al te zeldzaam is geworden.

Ik herinner mij, dat ik eens in den huiselijken kring mijn principiele bezwaren tegen de Centrale Keuken uiteenzette. De instelling is een gevaar voor het gezinsleven, betoogde ik. Als men de huisvrouw van de zorg voor haar potjes en pannetjes ontlast, wordt zij uithuizig en gaat mogelijk aan politiek doen. Dat geeft maar ruzie in het gezin. Bovendien: is niet de kookkunst veelal het cement van de huwelijks-trouw? Bindt niet menige vrouw haar echtgenoot aan zich door lekkere kostjes voor hem te koken? Waar moet het naar toe, als die taak door de gemeenschap wordt overgenomen?

Toen ik zoo sprak, werd ik door mijn dochter, die 'n wijsneus is, verschrikkelijk uitgelachen. Het was maar héél gelukkig, vertelde zij me, dat ik zulke beschimmelde wijsheden niet in het openbaar ten beste gaf, want dan zou iedereen merken, dat ik bij mijn tijd minstens vijf-en-twintig jaar ten achteren was. . . . Nou, ik hield mij toen maar koest en mompelde alleen, dat ik heelemaal geen bewonderaar van den geest van dezen tijd was en dat ik misschien de eenigst overgebleven wijze in 'n wereld vol zotten was.

Gelukkig ontdekte ik weldra, dat ik niet de laatste der Mohikanen was. In de harten der Zaandamsche „revolutionairen” bleek dezelfde onbedorven burgerlijke gezindheid te leven als in mijn gemoed. Ze weigerden aan de oprichting der Centrale Keuken mede te werken, omdat door die instelling „het gezinsleven van de laagste volksklasse ten zeerste geschaad zou worden”. Precies mijn bergmanskans!

Nu had ik gehoopt, dat mijn vrienden in het parlement even duchtig tegen de Centrale Keuken van leer zouden trekken als ze het daarbuiten gedaan hadden. Doch deze hoop werd beschaamd.

De heer Wijnkoop verklaarde wel, dat de Centrale Keuken

een instituut was om het levenspeil van de arbeiders op centrale wijze automatisch naar beneden te schroeven, doch deze diepzinnigheid klonk toch wel erg zwak en slap vergeleken bij het krachtig geluid van de „Tribune”. En het betoog der revolutionaire heeren, dat de openbare eethuizen in Engeland te prefereeren waren boven onze centrale keukens, sloeg ook niet erg in, omdat ieder weet, dat er tijdens den oorlog in Engeland heel wat meer te bikken was dan bij ons.

Maar het ergste was, dat Wijnkoop's mede-revolutionair, de heer Kolthek, zei, dat hij volstrekt niet wilde beweren, dat het eten der Centrale Keuken te Amsterdam vieze rommel was en dat hij tot dusver geen woord van kritiek op het instituut der Centrale Keuken gesproken of geschreven had. Zoo verloochende hij dus de gansche schitterende campagne der Tribunisten tegen de Centrale troggen!

Dit vind ik heel jammer.

Zeker, ik erken, dat de revolutionairen ook in het parlement over deze zaak in mijn geest gesproken hebben en deden blijken hoeveel dichter zij bij de z.g. bourgeoisie staan dan de S.D.A.P.-ers. Maar ik had graag gewild, dat zij een beetje krachtiger en eendrachtiger voor onze goede zaak hadden getuigd. Och, in het parlement verwatert toch maar iedereen!

Niets is hun te dol, ze draaien als 'n tol.

Laten we echter niet te haastiglijk oordeelen. Immers ten aanzien van de levensmiddelenpolitiek zijn onze Bolsjewiekjes in het parlement zich zelven gelijk gebleven. Ge vindt misschien, dat men aan hun parlementaire aktie in zake de voedselvoorziening, geen touw kan vastknoopen? Dat wil ik direkt toegeven; maar was hun buiten-parlementaire aktie op dit gebied niet eveneens zoo klaar als koffiedik en zoo vol kronkelingen als de staart eens slingeraaps?

Er zijn naïve burgers geweest, die zich wel eens onlekker voelden, wanneer de „revolutionairen” erg luidruchtig voor hun „eischen” opkwamen. Ik ben echter voor dat kabaal nooit heel erg benauwd geweest. Mij scheen altijd het optreden van de S.D.A.P. en het N.V.V. een veel ernstiger gevaar. Dit optreden was zoo krachtig, dat de regeering herhaaldelijk genoodzaakt was om — zij het dan ook schoorvoetend — een stap in de

door de sociaal-demokraten gewenschte richting te doen. Het gevolg hiervan was, dat Posthuma, ter wille van de voedselvoorziening der massa, telkens een greep in de schatkist moest doen. Vandaar dat de staatsschuld voortdurend steeg en wij, vermogende burgers, die aan den wereldoorlog zoo onschuldig zijn als pasgeboren zuigelingen, straks het gelag zullen moeten betalen. Althans indien minister De Vries ons niet de hand boven het hoofd houdt. Bovendien ontzagen de S.D.A.P.-sche Kamerleden zich nooit om aan te dringen op het aan banden leggen van de onmisbaarste onzer vrijheden: de vrijheid om winst te maken. Zoo zanikten zij reeds voor jaren over de noodzakelijkheid van een teeltverbod van gewassen, die voor onze volksvoeding niet noodig waren. Zij wilden niets meer of minder dan dat de boeren gedwongen werden levensmiddelen voor het volk voort te brengen in plaats van handelsgewassen, waaraan voor den boer méér te verdienen was. 's Schandelijke eisch. En onzinnig ook. We leven immers niet in 'n socialistischen dwangstaat, maar in een vrije maatschappij, waarin ieder mag profiteeren van elke gelegenheid om 'n extraatje te verdienen. Wat zou er van de wereld terecht komen, als dit niet zoo was? Er zou dan in het geheel niets geproduceerd worden. Immers er wordt enkel geproduceerd met het doel om winst te maken en volstrekt niet om in de behoeften van Jan en Alleman te voorzien.

Afijn, mijn Bolsjewieksche vrienden hebben ook hier veel onheil van ons afgewend. Toen er in het voorjaar van 1918 kans was, dat de arbeiders van alle richtingen in den strijd voor verbetering der levensmiddelenzorg één lijn zouden gaan trekken, hebben de Tribunisten — en met succes! — hun uiterste best gedaan, om die samenwerking te verijdelen. Daar ben ik hun oprecht dankbaar voor. Want als alle arbeiders de handen ineen sloegen, dan zouden wij, gezeten burgers, leelijk in de verdrukking komen!

Ook overigens hebben de Tribunisten geen gelegenheid verzuimd om de aktie der in S.D.A.P. en N.V.V. georganiseerde arbeiders in zake de voedselvoorziening tegen te werken. Gelukkig heiligt het doel de middelen, zoodat ik mij over de middelen, die onze bondgenooten gebruikten, niet al te zeer behoef te schamen. Want ik moet erkennen, dat middelen niet altijd even... laat ik zeggen: fatsoenlijk waren. Zij bestonden voor een groot deel uit laster en verdachtmaking. Dat ze aan de S.D.A.P.-ers

verweten, dat deze niks deden om het volk voor hongersnood te vrijwaren, was nog een van hun minzaamste uitdrukkingen. Als ze goed op dreef waren, verklaarden ze ronduit, dat de sociaal-demokraten het volk vergiftigden. Zoo schreef bijvoorbeeld „De Tribune” over den S.D.A.P.-er Wibaut:

IS DAT WIBAUT'S NIEUWE MIDDEL?

„Wibaut zoekt, naar men weet uit zijn eigen... mond, een middel om zonder schieten onder de arbeidersklasse toch een slachting aan te richten.

Nu wordt sinds een week het schandelijk dure „wittebrood” dag aan dag vuiler van kleur, vunzer van smaak en onverteerbaarder. Het ziet er goor uit, smaakt vies en veroorzaakt allerlei ongemak.

Zou dit het gezochte middel zijn? De arbeiders met vuil te vergiftigen, ze sneller te ondervoeden en ze meteen maagkwalen te bezorgen?”

Dat is inderdaad pakkend geschreven!

Alleen ben ik soms bang, dat de Tribunisten in hun ijver het er te dik opleggen. Het is mogelijk waar, dat onze huidige maatschappelijke orde niet zonder leugen en bedrog te redden is, maar dan moet men toch niet zóó kras liegen, dat het in de gaten loopt. Zoo vind ik het opperbst, dat zij den heer Wibaut — die me de gemeentepolitiek veel te veel in socialistische richting drijft en dien ik daarom liever vandaag dan morgen zag ophoepelen — zoo flink mogelijk aftuigen. Maar ze moeten daarbij oppassen, dat ze niet hun doel voorbijschieten en niet, zooals in 1917, hun mede-revolutionaire Enka tot de verklaring nopen, dat het een valsche insinuatie is, wanneer men Wibaut een verrader noemt.

Het grappige van het geval is, dat de Tribunisten bij het vele, dat ze voor ons doen, volstrekt niet gedreven worden door eenig gevoel van liefde voor ons. Integendeel, hun bedoeling is juist om ons, de „verachtelijke bourgeoisie”, er onder te krijgen. Maar waar ze hun krachtigste aanvallen altijd tegen onze gevaarlijkste tegenstanders richten, is ondanks het verkeerde doel den uitslag van hun pogen voor mij een bron van vreugde.

Onze Bolsjewiki hebben zich echter niet bepaald tot het afbreken der sociaal-demokratische aktie, ze hebben ook een eigen levensmiddelenpolitiek gevoerd. Deze heeft

zeker tot betreurenswaardige ongeregelheden aanleiding gegeven. Maar al te veel heb ik mij daarvan nooit aangetrokken. Of de eene troep proletariërs nu de aardappelen, die voor hun mede-proletariërs bestemd waren, rooft, daar eet ik — en evenmin een mede-bourgeois — geen hapje minder door en het socialisme zal er waarachtig geen dag eerder door komen.

Verder bestond hun taktiek in het aanheffen van de leuze: algemeen uitvoerverbod. Wat ze daaronder verstonden heb ik echter nooit goed begrepen en zij zelf waarschijnlijk ook niet. Althans hun uitlegging van deze leuze varieerde bijna om den anderen dag. Nu eens moesten de grenzen volkomen worden afgesloten, dan weer heette het: „men liegt u voor, dat wij van de regeering eischen een formeel uitvoerverbod naar Duitschland of Engeland. Wij zeggen reeds bij voorbaat: men liegt u voor; en inderdaad, het is een leugen.”

Ook uit de beschouwingen van de heeren in de Tweede Kamer ben ik omtrent dat fameuze uitvoerverbod niets wijzer geworden. De heer Wijnkoop sprak over een „volstrekt uitvoerverbod van levensmiddelen” en de heer Kolthek eischte later een „absoluut uitvoerverbod”. Maar tusschen beider redevoeringen liet de heer Kruijt in de Handelingen een citaat uit „Opwaarts” opnemen, waarin staat, dat het absoluut uitvoerverbod nooit anders geëischt is dan als een tijdelijken maatregel ten behoeve van de inventarisatie en alleen diende om te weten hoeveel voedsel er in ons land is en kan komen. Dominee Kruijt is bekend als een eerlijk man en zijn mede-revolutionairen hebben hem niet tegengesproken, zoodat ik moet aannemen, dat dit met veel bombarie geëischte uitvoerverbod eigenlijk een heel onschuldige eisch is. Och, onze Bolsjewiki zijn nu eenmaal lang niet zoo radikaal als ze willen lijken.

Het is waar, dat de heer Kolthek in zake het teeltverbod met verder gaande wenschen kwam. Maar hoe hij ook zijn best deed, hij vroeg daarbij niets, waarop niet de S. D. A. P.-sche Kamerleden reeds vroeger hadden aangedrongen. Het ergste waarvan men, geloof ik, op dit punt de Bolsjewiki kan betichten, is, dat zij soms hetzelfde zeggen als de sociaal-demokraten. 'n Kniesoor, wie hun dat kwalijk neemt.

Maar u vergeet het kostelijke wittebrood van den heer Wijnkoop! merkt de lezer op.

Och nee, maar daarover had ik eigenlijk liever gezwegen. Want ik weet niet zeker of de heer Wijnkoop

bij dit geval 'n geintje ten beste gaf, dan wel of hij in ernst — zij het ook in belachelijken ernst — sprak.

Hij eischte van de regeering, dat zij direkt het wittebrood zou „herstellen in kwaliteit en kwantiteit”. Het daarvoor noodige meel moest uit Amerika komen. Kamerleden — men meende toen nog, dat de leuze „volstrekt uitvoerverbod” ernstig bedoeld was — vroegen hem, wat hij dan in ruil daarvoor zou willen uitvoeren. De heer Wijnkoop wist den vragers niets anders te antwoorden dan dat hij voor de levensmiddelenpolitiek niet verantwoordelijk was. Hij eischte alleen, dat het wittebrood hersteld moest worden in kwaliteit en kwantiteit, maar hoe dit kon geschieden, daar had hij zich niet over uit te laten. Toen men dit „al te dol” vond, riep hij uit, dat niets hem te dol was, wanneer dit ten profijte der arbeiders was.

Nu pleit het zeker voor het goede hart van den heer Wijnkoop, dat hij bereid is ten bate van de arbeiders als klown op te treden. Maar al onthaalt hij zoo het volk op spelen, brood verschaft hij het op die manier niet.

In de motie die de revolutionaire fraktie ten slotte stelde, kwam deze dolligheid niet voor. Blijkbaar had de heer Wijnkoop intusschen zijn wittebrood ingeslikt. Hij heeft dan tenminste iemand aan een wittebroodje geholpen. Wel moge het hem bekomen!

Daar de revolutionairen echter nog min of meer in een dulle bui waren, eischten zij in hun motie, dat het broodrantsoen onverwijld minstens verdubbeld moest worden.

Zulke eischen zijn niet enkel grappig, ze zijn ook ongevaarlijk... voor de regeering. Immers wat is gemakkelijker af te wijzen dan een eisch, waarvan iedereen weet, dat de regeering hem niet inwilligen kan, tenzij ze de kans wil loopen, dat er binnen 'n paar maanden in het geheel geen brood meer in ons land zou wezen. Waar niet is, verliest de keizer zijn recht. Het stellen van dergelijke eischen door menschen, die voor de arbeiders heeten op te komen, is voor de bezittende klasse altijd 'n buitenskansje. Want daardoor komen andere, mogelijk wel inwilligbare eischen van de arbeiders onder verdenking van niets te zijn dan „dolligheden”.

Ik heb daarom bij de klownerie van den heer Wijnkoop hartelijk geapplaudisseerd.

De schoolmeesters op hun nummer gezet!

Ik heb 't land aan de heeren onderwijzers. Dat verwaande schoolmeestersvolkje is tegenwoordig zoo rood als 'n kreeft en treed al maar brutaler op. Ik heb al meer dan eens gedacht: die meesters moesten eens over de knie gelegd worden!

Nu, in Oktober van 't vorige jaar is deze wensch vervuld. En door wie? Wel, door onze getrouwe Bolsjewiki!

De „Tribune” schreef dat de onderwijzers (dus in het algemeen; niet als een bijzonder geval) aan de kindertjes vrij spelen, balletjes enz. beloofden, als ze levensmiddelenbons meebrachten voor hun onderwijzer of hun onderwijzeres. Deden de stumperds het niet, dan werden ze bedreigd met slechte cijfers op hun gedragboekjes.

Waarschuwend vermaande daarom het revolutionair orgaan: „Ouders, past op uw bons en op uw kinderen.”

Wat zeg je me daarvan?

Frissche jongens, hè! Altijd opscheppen over hun liefde voor het schoolkind, altijd opkomen voor verbetering van het onderwijs — jawel, net alsof het hen om iets anders dan om meer salaris te doen was! Afijn, ze staan nu in d'r lui hemd. Bonnetjes ronselen en chantage plegen tegen de onschuldige kinderen, die aan hun zorgen zijn toevertrouwd, dat doen ze! En 't is niet het een of andere obskure klerikale blaadje, dat dit beweert, maar het hyper-vooruitstrevend, voor de openbare school pal staand orgaan der revolutionairen.

Jammer alleen, dat de „Tribune” geen enkel bewijs voor haar bewering heeft aangevoerd. Doch we zullen maar denken: niet alle schurkenstreken zijn te bewijzen, en de lezers zullen wel met het spreekwoord zeggen: men noemt geen koe bont of er zit wel 'n vlekje aan....

In ieder geval vind ik 't wat fijn, dat onze Bolsjewiki die schoolmeesters zoo ferm hebben aangepakt!

* * *

Puik propaganda tegen het socialisme.

Voor niets ben ik onze Bolsjewiki zóó dankbaar als voor de uitnemende propaganda, die zij tegen het socialisme voeren.

Ik vrees, dat zij over dit compliment weinig gesticht zullen zijn. Zij zijn immers, naar ze zeggen en ongetwijfeld

ook meenen, de vurigste, ja, de eenige betrouwbare strijders voor het socialisme.

Maar als ze de aantrekkelijkheden van het socialisme afschilderen, doen ze dat op zoo'n singuliere manier, dat niet enkel 'n verstokte bourgeois als ik, doch vrijwel elke Nederlander uitroept: De hemel beware me daarvoor!

In den ouden tijd plachten de tegenstanders den socialistischen toekomststaat te beschrijven als 'n rijk van louter dwang, waar bij meerderheidsbesluit zelfs zou worden uitgemaakt wat de burgers mochten lezen of laten drukken. In onzen tijd zijn dergelijke argumenten uit de mode geraakt. Maar wat vertelt me nu mevrouw Roland Holst, toch waarlijk niet de eerste de beste? Dat, zoodra de revolutionaire socialisten de macht in handen krijgen, ze alle bladen der tegenstanders, mitsgaders alle vergaderzalen, in beslag zullen nemen. Onder de diktatuur van den heer Wijnkoop zal dus de „overheid” — die mogelijk slechts een minderheid vertegenwoordigt — uitmaken wat er al of niet gedrukt mag worden. Dus: weg vrijheid van drukpers! Weg vrijheid van vergadering!

'n Prettig vooruitzicht! Zoo reaktionair is Abraham Kuyper in zijn zwartste oogenblikken niet geweest. Zelfs in 1903 heeft hij het verschijnen van „Het Volk” niet belet. De „Tribune” echter kondigt aan, dat op den dag der communistische revolutie in de eerste plaats op „Het Volk” beslag zal worden gelegd. Die revolutionairen willen terug tot den tijd van vóór de Fransche revolutie.

Als zoo'n leus niet trekt — trekt vóór de tegenstanders van het socialisme — dan trekt niets!

Daar komt nog bij, dat voor de menschen die het onderscheid tusschen een Bolsjewiek en een sociaal-demokraat niet weten — en zoo zijn er nog velen! — die leuze een reden zal zijn om voor altijd van elke socialistische beweging verre te blijven.

Maar er is altijd baas boven baas. En de „Tribune” heeft mevrouw Roland Holst nog overtroeft.

Het is u bekend, dat in de laatste jaren de veelvuldigheid der misdaden, de kriminaliteit geweldig is toegenomen. Veel en veel meer dan vroeger wordt er ingebroken, gestolen, gezwendeld en gesmokkeld.

Nu zouden de Marxisten dit verschijnsel kunnen beschouwen als een bevestiging van de juistheid van hun theorie, die leert, dat de misdadigheid afhankelijk is van de economische omstandigheden. Daaruit leiden zij af, dat in een socialistische samenleving de misdadigheid bijna geheel zou ver-

dwijnen. Of dit waar is weet ik niet — ik ben een burgerman en heb van het Marxisme geen kaas gegeten — maar het is in ieder geval duidelijk, dat men op die manier uit de tegenwoordige stijging van de kriminaliteit een argument voor het socialisme kan distilleeren.

Evenwel, de „Tribune”, die zich altijd uitgeeft voor het Marxistisch orgaan bij uitnemendheid, weet uit dit verschijnsel een argument voor de meest felle socialistenvreters te putten.

Zij schrijft, dat weliswaar de massa nog niet voldoende revolutionair is, maar troost zich hierover aldus: „het individueele revolutionaire verzet begint reeds te komen. De kriminaliteit van ons volk stijgt onrustbarend.”

Heusch, ik heb nooit durven beweren, dat moordenaars, inbrekers, dieven en smokkelaars de voorhoede van het revolutionaire leger vormden. Maar nu zulke waschechte marxisten het zelf uitkraaien... ja, waarom zou ik het dan voortaan ook niet gaan zeggen?

De leuze: Weg met de socialen! doet niet overal opgeld meer. Maar dank zij onze onvolprezen Bolsjewiki kan de socialistenbestrijder een veel doeltreffender strijdkreet doen hooren: Weg met de zakkenrollers!

En de klerikale propagandist kan, in plaats van de versleten anti-these: „Christus of Marx” de anti-these: „Christus of Frans Rosier” stellen.

Nog 'n aardig staaltje van de wijze, waarop onze Bolsjewiki den revolutionairen strijd verachtelijk maken:

In de „Tribune” verscheen 'n stukje tegen zekeren heer Valter, die over den dood van Liebknecht en Luxemburg 'n artikel geschreven had, waarvan de strekking was, dat beide oogstten wat zij gezaaid hadden. Dat een Tribunist het met den heer Valter oneens was en diens opvatting scherp kritiseerde, spreekt van zelf. Maar wat niet zoo vanzelfsprekend schijnt, is het volgende:

Onder het stukje plaatste de redaktie van de „Tribune” dit onderschrift: „Het kantoor (van den heer Valter) is Heerengracht 254, Amsterdam. Telefoon Centrum 178. Wellicht is er iemand onder onze lezers, die dit heer eens van aangezicht tot aangezicht wil aanschouwen. Hij weet dan het adres?”

Wat is de bedoeling van deze adres-opgave? Zij is niet anders dan een bedekte (om niet met de justitie in aanraking te komen) uitnoodiging aan de strijdlustige lezers der

„Tribune” om een politiek tegenstander eens... laat ons zeggen: een pak slaag te geven.

Men kan deze strijdwijze wellicht niet zuiver marxistisch vinden, maar ieder van ons zal dankbaar moeten erkennen, dat een dergelijke taktiek inderdaad voortreffelijk is... om den strijd voor 't socialisme op het laagst mogelijke peil te brengen.

Overigens blijkt hieruit, dat de ontembare moed onzer Bolsjewieksche leiders hun soms in de schoenen zakt. (De Russische en Pruisische Bolsjewiki zijn uit ander metaal gegoten!) De „Tribune”-redaktie is zoo fel verbolgen op een politiek tegenstander, dat zij hem aan den lijve gestraft wil zien. Maar ze denkt er niet over om die executie zelf te voltrekken. De heer Wijnkoop heeft niet vol heiligen toorn en revolutionair temperament den heer Valter opgezocht om hem — ter bespoediging van de komst eener betere maatschappij — op vuistslagen of revolvergeschoten te trakteren. Nee, men schrijft alleen maar 'n handig gesteld onderschriftje opdat het zaakje wordt opgeknapt door een ander, door iemand, die minder voorzichtig en minder ontwikkeld is; die zich wellicht geen rekenschap van de gevolgen van zijn daad geeft en die... in de gevangenis terecht komt.

Voorwaar, onze Bolsjewieksche voormannen zijn veel meer voorzichtig dan heldhaftig!

Door hun koketteeren met de misdaad kwamen de Tribunisten in de Tweede Kamer al spoedig in konflikt met den heer Kolthek.

Ge herinnert u de muiterijen in den Harskamp en elders? Vermoedelijk is het voor u — evenals voor mij — geen aangename herinnering. 't Was lang geen plezierige ontdekking voor ons, dat we in dezen bewogen tijd niet meer op ons leger konden rekenen. Als de steun der bajonetten ons ontvalt, waar kunnen we dan op vertrouwen?

Nu werd die muiterij van socialistische zijde — en niet alleen van socialistische zijde — geweten aan het door onze legerleiding toegepaste systeem. En dat beschouwde men als een zeer „verzachtende omstandigheid” voor de daden der muiters, welke men niet alle (brandstichting en plundering van de kantines!) kon of wilde goedpraten. Ook meende men, dat die muiterij een goede uitwerking had gehad, omdat zij de gebreken van het systeem onzer legerleiding had blootgelegd.

Hierop wees de heer Kolthek in een door hem voorgestelde motie en verlangde, zonder de daden der muitende soldaten goed te keuren, dat de muiters niet gestraft zouden worden.

De S. D. A. P.-ers stemden natuurlijk voor deze motie.

Niet echter de heer Wijnkoop.

Wilde hij dan, dat de muiters wel gestraft zouden worden? Inderdaad, dit had het praktisch gevolg van zijn tegenstemmen geweest kunnen zijn. Doch zoo onbarmhartig is de heer Wijnkoop niet.

Integendeel. Maar hij stemde tegen, omdat in Kolthek's motie stond „zonder de daden der muitende soldaten goed te keuren”. Afkeuring — althans: geen goedkeuring — uit te spreken over plundering en brandstichting... neen, daartoe was de heer Wijnkoop niet te bewegen!

Vermakelijk is het, dat ook de ethische heer Kruijt met de Tribunisten mee tegen stemde. 't Is zonde en jammer dat deze dominee niet pastoor geworden is; wat zou hij 'n plezierige en geschikte biechtvader geweest zijn!

* * *

Laten wij elkaar niet misverstaan. Ik geloof volstrekt niet, dat de Tribunisten — en die goeie dominee Kruijt! — misdadigers zijn. Trouwens, het is algemeen bekend, dat de heer Wijnkoop nooit gebruik gemaakt heeft van de gelegenheid om aardappelkarren te plunderen of winkels leeg te stelen. Maar door een rare kronkel in hun heren, zien deze heeren in het plegen van misdaden blijkbaar iets echt revolutionairs. Bovendien: de misdadigheid is thans meer en meer een massaal verschijnsel geworden en de „Tribune” is van oudsher zoekende naar „de massa”. Toen de geïnviteerde gasten niet kwamen, verhaalt het Evangelie, werden kreupelen en lammen tot den disch genood. Mogelijk, dat dus de „Tribune”, waar andere „massa's” wat lang op zich lieten wachten, ten slotte haar hoop op de massa der misdadigers gevestigd heeft. Men kan in de politiek niet altijd even kieskeurig zijn, vooral als men bijzonder op direkt succes is belust.

Maar is dat dan niet hoogst gevaarlijk voor ons? vraagt ge. Och, van dat gevaar moeten we ons geen overdreven voorstelling maken. Ik denk, dat, wanneer onze Bolsjewiki niet bestonden, er nauwelijks minder gegapt en gewendeld zou worden dan thans. Misschien hebben ze 'n enkel relletje op hun geweten, maar daartegen kunnen

we ons gemakkelijk wapenen. En tegenover het kleine gevaar staat voor ons, die het kapitalisme zou lang mogelijk willen behouden, dit groote voordeel: door hun zwak voor de kriminaliteit, kompromiteeren onze Bolsjewiki de sociale revolutie.

Als de Tribunisten niet bestonden, zouden wij ze moeten uitvinden!

Steunpilaren van het kapitalistische stelsel.

Ik schreef reeds in den aanhef van dezen brief, dat in onze dagen de eisch „socialisatie der produktiemiddelen” helaas aktueel geworden is.

Nu zou die eisch nog geen direkt gevaar beteekenen, wanneer de overneming van de bedrijven door de gemeenschap, niet verlangd werd zoolang de socialisten de staatsmacht niet veroverd hebben. Immers zoover is het hier goddank nog niet.

Maar men begeert ook van den tegenwoordigen staat, dat hij bedrijven, die daarvoor rijp zijn, zal naasten.

Deze eisch wordt alom door de arbeiders met dreigende kracht aangeheven. In Duitschland, waar de sociaal-demokraten nog niet de meerderheid in het parlement hebben, hebben de arbeiders in massa gestaakt om den staat te dwingen meer spoed achter de socialisatie te zetten. In Frankrijk en veel sterker nog in Engeland, dringen de arbeiders aan op naasting van groote bedrijfstakken door den staat, hoewel in deze landen de regeeringen beslist anti-socialistisch zijn.

En het is ook heel begrijpelijk, dat de sociaal-demokraten zoo optreden.

Immers al is de huidige staat geen socialistisch gemeenbest, zoo wordt toch de overgang van het kapitalistische naar het socialistische stelsel bevorderd en vergemakkelijkt, wanneer de staat reeds vóór „den dag na de revolutie” een deel van de produktie beheerscht en heeft georganiseerd. Ook zijn de staatsbedrijven aan de gehate „kapitalistische winstmakerij” onttrokken en bestaat er althans kans, dat de produktie in de genaaste bedrijven gericht is op voorziening in de behoeften en niet op het behalen van winst. Daarbij komt nog, dat de publieke controle en kritiek op de wijze van exploitatie, op de arbeidsvoorwaarden, enz., tegenover het overheidsbedrijf lang niet zoo machteloos staat als tegenover het partikuliere bedrijf.

Toen nu de S. D. A. P.-er Heijkoop een motie stelde, waarin aangedrongen werd op staats-exploitatie van den maildienst Vlissingen—Engeland, verwachtte ik, dat alle socialisten — van welke partij ook — zich eendrachtig daar vóór zouden verklaren.

Maar 't kwam anders uit.

De „revolutionaire” socialisten moesten van deze motie niks hebben.

Dat de heer Kolthek zich tegen de motie verklaarde, is misschien nog niet zoo heel verwonderlijk. Hij toch is geen — althans: nog geen — sociaal-demokraat, maar syndikalist, en als zoodanig uiteraard geneigd den staat zoo veel mogelijk te negeren en te negeren.

Maar de heeren Wijnkoop en Van Ravesteijn — de onverwaterde sociaal-demokraten bij uitnemendheid, in wie het woord van Marx vleesch geworden is — waren het gloeiend met den syndikalist Kolthek eens.

Onbegrijpelijk?

Och, het zijn niet altijd de vroomsten, zij, die het luidst „Heere! Heere!” roepen. En misschien had mevrouw Roland Holst wel die beide „Marxisten” op het oog, toen ze schreef, dat het Marxisme evenals Onze Lieve Heer rare kostgangers heeft.

Maar ik spreek in naam van de Heilige Ondernemerswinst mijn zegen uit over deze brave Bolsjewiki. Zij weten wat den kapitalist toekomt.

Laten we hun een enkel revolutionair klinkend woord niet kwalijk nemen. Als puntje bij paaltje komt, staan de heeren pal... voor de belangen van het kapitaal. Waarlijk, het zou me niet zoo heel erg verbazen, als de heeren Wijnkoop en Van Ravesteijn — wanneer ze hun wilde haren verloren hebben — hoogst geziene leden worden van den Ekonomischen Bond.

Al doet de Nederlandsche Bolsjewiek zich graag als een verscheurende leeuw voor, hij is toch eigenlijk 'n heel tam beestje.

Militaristische Snakerijen.

Het zal u nu wel duidelijk geworden zijn, dat het optreden der Bolsjewieksche heeren in het parlement geen ernstig gevaar voor onze kapitalistische maatschappij oplevert. Wie verwacht had, dat zij het kapitalisme veel krachtiger en doeltreffender zouden bestrijden dan de sociaal-demokraten, is bedrogen uitgekomen.

Maar er is geen regel zonder uitzondering. Ze mogen dan al vaak in de praktijk heel weinig radikaal gebleken zijn, ze mogen meer zwenkingen, kapriolen en bokkesprongen hebben uitgevoerd dan stevige aanvallen, op één gebied volgen zij een vaste lijn en weten ze van geen aarzelen of schipperen. En wel op het terrein van het anti-militarisme.

Zij toch staan onwankelbaar op het standpunt: geen man en geen cent! Het is waar, ze hebben vroeger wel eens uit een ander vaatje getapt. Nog in den oorlogstijd heeft de heer Wijnkoop het nut der mobilisatie betoogd. En de heer Van Ravesteijn heeft vroeger als marxist de leuze „geen man en geen cent” gewogen en te licht bevonden; hij oordeelde haar bedenkelijk klein-burgerlijk. Edoch, aan dit verleden worden de heeren niet gaarne herinnerd. Wie dat doet, zoekt, volgens hen, spijkers op laag water. De geest van groote denkers, als zij zijn, maakt gestadig een ontwikkeling, een evolutie door; wat hij vandaag zus vindt, vindt hij morgen zóó. Ik zal daarom de laatste zijn om hen kwalijk te nemen, dat zij op dat punt geheel van meening veranderd zijn. Alleen lijkt het me vreemd, dat iemand, die ten aanzien van de landsverdediging zulke enorme sprong-variaties heeft doorgemaakt als bijv. de heer Van Ravesteijn, zoo'n hoog woord heeft over de onvastheid van anderen. Echter de mensch is nu eenmaal een vat — de Bolsjewieksche mensch zelfs een pakhuis — vol tegenstrijdigheden. En wat ze ook vroeger als waarheid verkondigd mochten hebben, thans, nu de Oorlogsbegroting aan de orde kwam, waren onze revolutionairen vurige geen-man-en-geen-centers. Ze zouden 'm dus duchtig van katoen geven!

Ja, dat zoude ge-zoo denken. Maar dan hebt ge toch buiten den waard gerekend en vergeten, dat voor deze vrienden „niets te dol” is.

'n Kort, vermakelijk voorspel kregen we al bij de Harskamp-debatten. Terwijl ieder 'n felle revolutionaire scheldpartij op de hooge „goudkragen” verwachtte, trad de snaaksche heer Kruijt op en gaf een jeremiade ten beste over de liederlijkheid der soldaten.

Men had beweerd, dat onze soldaten aan de grenzen zich nuttig hadden gemaakt door het hulp verleen aan de Fransche vluchtelingen. Niks van aan, vertelde de heer Kruijt. Hij was zelf naar de grenzen gesnel om daar... een soldaat te zien met 'n vluchtelingenmeid op zijn knie. Dat wil zeggen: op de knie van den soldaat, niet op die van den heer Kruijt. Maar 't blijft alevel gruwelijk. Ik vrees,

dat onze revolutionair er den heelen nacht niet van heeft kunnen slapen. Zijn verbeelding was nog lichtelijk verhit toen hij in de Tweede Kamer van onze soldaten gewaagde als „de bezorgers van Nederlandsche gastvrijheid! Terstond worden zij lafaards, die zich aan de eer van vrouwen vergrijpen”. Op de vraag: „Waar is dat gebeurd?”, bewaarde de heer Kruijt een welsprekend stilzwijgen. Of de verkrachte vrouwen alleen in zijn fantasie bestonden dan wel of hij een — wel wat gewaagde! — aardigheid debiteerde, weet ik niet. Maar wel weet ik, dat 't opperbest is wanneer onze revolutionairen op die manier optreden. Want 1°. toonen zij aan, hoe noodig het is, dat de officieren hun minderen — die liederlijke bende — streng behandelen en stevig onder den duim houden en 2°. maken zij, dat, als er ooit soldatenraden komen, de revolutionairen van die instelling nog minder plezier zullen hebben dan ondergeteekende!

Doch dit was slechts 'n voorproefje. Het eigenlijke kluchtspel begon eerst bij de behandeling van „Oorlog” en „Marine”.

Door het Kamerlid Bomans was een motie ingediend, welke verlangde dat reeds thans, met de reorganisatie onzer weermacht, de uitgaven voor Hoofdstuk VIII (Oorlog) belangrijk verminderd zouden worden.

Deze motie is door de Tweede Kamer aangenomen, ondanks het verzet van den minister van Oorlog en ondanks het tegenstemmen van... de revolutionairen.

'n Kostelijk tafereel: Militarisme en Bolsjewisme hand aan hand!

Maar waren onze vrienden dan soms door overmaat van radikalisme in zulk reaktionair gezelschap beland? (Dat ziet men meer gebeuren!) Hadden ze tegengestemd, omdat de motie bezuiniging in plaats van afschaffing vroeg?

Neen, deze verklaring heeft de heer Van Ravesteijn reeds bij voorbaat onmogelijk gemaakt. Want hij zeide uitdrukkelijk — tot groote verbazing van den heer Duijs en van anderen — dat hij elken stap van de regeering in de richting van bezuiniging op militaire uitgaven zou toejuichen.

Vonden ze dan de motie van niet de minste beteekenis?

Ook dat niet. Want de heer Kolthek verweet later aan den minister van Oorlog, dat deze de motie-Bomans aan z'n laars lapte.

Het tegenstemmen is dus alleen te waardeeren als 'n snakerij.

Wat mij betreft, ik zou niet graag ons leger missen en hoe meer de bestrijders van het militarisme zich als grap-

penmakers ontpoppen, 'des te liever zal het mij zijn.

En onze Bolsjewiki lieten het niet bij die eene grap.

Volstrekt niet.

Bij „Marine” toonden ze nog veel gemakkelijker grollen te kunnen verkoopen.

De vrijzinnig-demokraat Oud had een motie ingediend, waarin gezegd werd, dat er, in afwachting van de definitieve regeling der internationale verhoudingen bij den vrede, geen nieuwe oorlogsschepen moesten worden gebouwd of voltooid en de herstellingen aan oud materiaal zooveel mogelijk beperkt dienden te worden.

De revolutionairen stemden vóór.

Dat spreekt van zelf, denkt ge. Die motie ging immers in hun richting.

Nou, ik geloof, dat het alleen maar 'n grapje van de heeren was. Want zie, een paar minuten te voren stemden ze even geestdriftig tegen de motie-Hugenholtz, die nog verder in hun richting ging.

Deze motie luidde: „De Kamer, van oordeel, dat de tijd gekomen is om tot opheffing van de vloot over te gaan, verzoekt den minister een kommissie te benoemen, waarin ook anderen dan militairen zitting hebben, om de likwidatie der vloot voor te bereiden.”

Ze waren zó fel tegen deze motie, dat ze haar al bestreden, toen ze nog niet precies schenen te weten wat er in stond. Althans de heer Van Ravesteijn verklaarde, dat de motie verwerpelijk was, omdat er iets in stond over een kommissie die eerst nog eens die likwidatie zou moeten nagaan en onderzoeken en hem dit zeer verdacht voor kwam. Nu is een vergissing menschelijk — en zeker Bolsjewieksch — en op dat oogenblik was de motie nog niet gedrukt. En toen later onze revolutionairen 'n paar weken den tijd hadden om de motie te lezen, toen...

Toen stemden ze desalniettemin tegen.

Waarom?

Mocht de vloot dan niet opgeheven worden en mocht er geen kommissie benoemd worden om die likwidatie voor te bereiden?

Och, daar was, van hun standpunt bekeken, niets tegen en alles voor.

Maar: hun is immers „niets te dol”!

Inderdaad, het is 'n stel onverbeterlijke komiekelingen.

Als onze regeering even grappig is als onze Bolsjewiki, dan doopt zij ons eerste nieuwe oorlogsschip: „Van Rave-

steijn". En dan krijgen we een reeks duikbooten: „David I“, „David II“, „David III“ enz.

* * *

In de tooneelwereld heerscht, zegt men, dikwijls een betreurenswaardige jaloezie. De eene acteur misgunt den anderen diens sukses; is uit z'n hum als een kollega evenveel applaus krijgt als hem ten deel valt; en tracht, ten koste van zijn medespelers en daardoor vaak ten koste van het goede samenspel de aandacht van het publiek uitsluitend op zijn eigen prestaties te vestigen.

Zoo ging het ook wel eens in het wereldje van onze parlementaire kluchtspelers. Het heeft den heer Wijnkoop blijkbaar verdrotten, dat hij zoo vaak zijn lauweren met den heer Kolthek moest deelen. Hij zocht naar een gelegenheid om zijn medespelers te overtroeven. En hij vond haar bij de stemming over een motie van den sociaal-demokraat K. ter Laan.

Naar aanleiding van een adres van den Bond van Dienstplichtigen, waarin een zevental wenschen werden uitgesproken, had de heer Ter Laan in December 1918 een motie ingediend, welke verklaarde, dat de wenschen van den Bond redelijk en uitvoerbaar waren en de regeering uitnoodigde aan die wenschen ten spoedigste gehoor te geven. Deze motie kwam eerst bij de behandeling der Oorlogsbegrooting in stemming. Vóór dit geschiedde, was echter door den Bond een nader adres (met 8 wenschen) ingediend, zoodat — te meer, waar de motie-Ter Laan in het algemeen de wenschen van den Bond van Dienstplichtigen redelijk enz. noemde — de voor- en tegenstemmers speciaal aan de in het tweede adres uitgesproken wenschen hebben gedacht.

Welke waren nu deze wenschen?

1°. Het uitkeeren van een schadeloosstelling van zes gulden voor iedere maand militairen dienst tot een maximum van twintig maanden, aan hen, die vóór 1 Augustus 1918 met onbepaald klein verlof, of om andere redenen, huiswaarts zijn gezonden, voor zoover deze menschen niet vallen onder de huidige steunregeling voor de gedemobiliseerden.

(Deze wensch is zeer begrijpelijk, daar de regeering aan hen, die na 1 Augustus 1918 naar huis waren gezonden, 60 dagen kostwinnersvergoeding — ongeveer f 120. — — heeft uitgekeerd, ook al hadden zij werk);

2°. uitkeering der vergoedingen tot de gedemobiliseerde werk heeft gevonden en een loyale uitvoering van de huidige steunregeling voor de gedemobiliseerden;

3°. regeling van 'de werkverschaffing door Staat en Gemeente;

4°. spoedige demobilisatie van de lichten 1917 en 1918, met toepassing van de thans van kracht zijnde steunregeling ook voor deze lichten;

5°. intrekking van de Landstormwet en Aanvullingswetten en van de Herkeuringswet. Uitreiking van de paspoorten en afschaffing van herhalingsoefeningen voor alle lichten die tijdens de mobilisatie 2 jaren onder de wapenen stonden;

6°. het verleen van amnestie aan dienstweigeraars en aan hen, die zich wegens een krijgstucltelijk vergriip in de gevangenis of in voorarrest bevinden;

7°. vernietiging van de straflijsten der thans gedemobiliseerden;

8°. spoedige uitvoering van de door de regeering ten aanzien van het leger toegezegde hervormingen, ten aanzien van den militairen geneeskundigen dienst, de straf- en tuchtwetten, cantinebeheer, de legering der troepen, het vormen van cantine-, voedings- en soldatencommissies van toezicht.

Het zal niemand verbazen, dat de leden der burgerlijke partijen — uitgezonderd de heer Van de Laer — allen tegen de motie-Ter Laan hebben gestemd. Ik zou ook tegen gestemd hebben. Want al hebben onze soldaten den dank van het vaderland verdiend, zoo behoeft die dankbaarheid niet in klinkende munt te worden omgezet. Dat zou maar geld kosten en maken, dat ik nog meer belasting zou moeten betalen. Trouwens zoo lang de mannen dienst deden, hebben we hun den kost gegeven en nu ze geen dienst meer doen, heeft de Staat hun niets meer te betalen. Men betaalt een arbeider toch ook niet, wanneer hij zijn ontslag gekregen heeft. Kunnen de gedemobiliseerden geen werk vinden, welnu, dan moeten ze maar bij het steuncomité aankloppen. En dan al die amnesties, daar voel ik niks voor. In de eerste plaats dienen we de krijgstucl hoog te houden!

Zoo denk ik, als burgerman, er over.

Maar ik begrijp opperbest, dat de socialisten, die behept zijn met de ziekelijke neiging om altijd maar weer voor de belangen der proletariërs op te komen, vóór de motie stemden. Dat deden dan ook alle sociaal-demokraten, mitsgaders de heer Kolthek.

Toen zag de heer Wijnkoop dat de gelegenheid gekomen was om zich onsterfelijk te maken. Nu kon hij een daad doen, die zijn naam op ieders lippen zou brengen.

Iedereen verwacht, dat ik vóór zal stemmen.

Welnu, dan zal ik toonen, dat iedereen zich in mij vergist heeft.

Ik ga lekkertjes tegen stemmen.

En met 'n ernstig gezicht (die droogkomek!) verklaarde de heer Wijnkoop, dat hij zich niet maar zoo in het algemeen kon vereenigen met het „redelijk” noemen der wenschen van den Bond van Dienstplichtigen en dus tegen de motie ging stemmen.

Voorwaar, hij had sukses.

Ieder stond paf.

De heer Kolthek begreep niet waarom een revolutionair zich tegen inwilliging van die wenschen kon verzetten. „Is het wellicht — zoo vroeg hij in „Recht voor Allen” — omdat de Bond van Dienstplichtigen meerendeels bestaat en wordt geleid door sociaal-demokraten?” Heeft de heer Kolthek 't bij het rechte eind, dan is de heer Wijnkoop minder 'n dulle grappenmaker dan wel dol van haat tegen de sociaal-democratie. Dol is hij in elk geval!

En zoo'n man noemen ze nu „revolutionair-socialist”! zeg ik. Wat 'n laster. Laat hij zoo bolsjewieksch praten als hij wil, uit zijn daden blijkt, dat hij vleesch van mijn vleesch is, een man naar mijn hart. Zoodra de sigaren wat goedkooper worden, krijgt hij van mij 'n kistje puike havannah's. Dat heeft hij wel aan ons verdiend, de brave!

Maar ik vrees, dat onze soldaten minder vriendelijk over hem zullen oordeelen. In het belang zijner veiligheid, zou ik den heer Wijnkoop in gemoede willen aanraden, maar niet te gauw een soldatenraad in te stellen!

Slot en besluit.

Waarde lezer. De ezel, die 'n leeuwenhuid had omgedaan, zag er vervaarlijk uit. Althans op 't eerste gezicht. Maar toen hij zijn stem verhief, bleek het, dat hij beter balken dan brullen kon. En bij goed toezien, ontdekte men alras zijn lange ooren. Hij mocht al eens schoppen en bijten, hij was toch eigenlijk 'n tam beestje.

Die ezel is 'n broertje van onze Hollandsche Bolsjewiki.

Deze lijken zoo Russisch-revolutionair, zoo geducht gevaarlijk voor onze maatschappij. En ze worden zoo zielsgraag voor leeuwen aangezien.

Maar nu wij hen even met aandacht bekeken hebben, merken we, dat al die leeuwerigheid veel meer belachelijk dan schrikwekkend is.

Heusch, ze zullen ons niet verslinden. Hun kapriolen geven meer vermaak dan hinder. Ja, ze geven wel eens overlast, maar m'n hemel, heeft de kapitalistische maatschappij ooit een tijd gekend, waarin er geen groepen menschen waren, die het de heerschende klassen lastig maakten? En toch bestaat het kapitalisme nog. Bolsjewieksche wanhoopsdaden zijn juist het talrijkst geweest in tijden, waarin de mogelijkheid van een andere maatschappelijke orde uitgesloten scheen. Ze bewijzen de onmacht, niet de kracht, van onzen tegenstander. Zeker, relletjes zijn onaangenaam. Ook voor de bezittende klasse, al lijdt deze er gewoonlijk het minste onder. Maar 't ergste relletje is toch heel wat onschuldiger dan een revolutie!

Ik erken: een dulle ezel kan veel schade aanrichten. We moeten dus 'n oogje in het zeil houden. Doch we behoeven ons daarom niet benauwd te maken. In zijn dolheid geeft hij z'n hardste trappen tegen de strijders voor het socialisme. En dit zal ieder oprecht vriend der huidige kapitalistische maatschappij met genoegen aanzien.

En bespeuren we niet hoe onze Bolsjewiki in het parlement meermalen, met de meest revolutionaire bedoelingen, geheel in onzen geest handelen? Zijn ze niet makker dan iemand durfde hopen? Bleek in hun onverzoenlijke borst niet af en toe een echte burgermannetjes-ziel te huizen?

Maar... ben ik dan niet al te bescheiden, wanneer ik hen met een langoor vergelijk? Reik ik mij zelf, als burgerman, daarmee niet een bevret van ezelachtigheid uit?

In het geheel niet, m'n waarde.

Want ik ben geen socialist. Ik zeg niet — God beware me daarvoor! — dat ik revolutionair ben.

Onze Bolsjewiki wèl. Die wenschen juist het socialisme; die willen het zoo gauw mogelijk. Maar in hun haast letten ze niet op den weg. Ze loopen den verkeerden kant uit. En draven en draven maar door.

Dus handelende, doen zij wat des ezels is.

En wij kijken glimlachend toe. Onze behoudenis is in de domheden onzer vijanden.

Onze behoudenis... voor zoo lang als het duurt.

Want, helaas, het geloof in de onvergankelijkheid van het kapitalisme heb ik verloren. Het eenige, waarop ik nog hopen kan, is uitstel van executie. Maar tijd gewonnen is veel gewonnen. En voor deze winste zal ik onze Bolsjewiki eeuwig dankbaar blijven. Houden we het ezeltje in eere, al doet het bijwijlen erg ongemanierd!

Medeburgers, de tijden zijn ernstig. Het oude gebouw van

onze heerschappij kraakt tot in zijn fundamenten. En noch de wijkwasten van een dienstvaardige priesterschaar, noch de bajonetten van een dienstwillige burgerwacht vormen een duurzaam stut voor wankelende muren. Weest nuchteren en waakt! Houdt onzen werkelijken vijand, de sociaal-demokratie, in het vizier. Bedenkt, dat in ons land de S. D. A. P., al proklameert zij niet elk kwartaal een „revolutie” of een „algemeene werkstaking”, de eenige sterke, waarlijk revolutionaire macht is. Tracht haar afbreuk te doen waar gij kunt — en gebruikt daartoe de nieuwe wapenen, die de kwasi-revolutionairen u als het ware in de hand hebben gedrukt. Schaart u schouder aan schouder om den opmarsch van het proletariaat te stuiten of, waar dat onmogelijk blijkt, hem althans te vertragen.

Maar trekt u van onze Bolsjewiekjes niet te veel aan! Zij gelijken op Mefistofles, den Boozen Geest, die steeds het slechte wilde en steeds het goede tot stand bracht. Zij zijn een kracht, die steeds naar het socialisme streeft en steeds het kapitalisme bestendigt. Maakt u om hen niet angstig, spaart uw zenuwen voor ernstiger gevaren en tracht

wèl te rusten.

met vr. gr.

uw dw. dr.

BATAVUS.

Socialistische Vrouwen-Bibliotheek

onder redactie van

C. POTHUIS-SMIT en M. WIBAUT-B. v. B.

Reeds verschenen:

L. E. TILANUS en S. J. POTHUIS

De nieuwe Gemeentehuishouding en de Vrouw

(Het belang der Vrouw bij de Gemeentepolitiek)

Ingenaaid per ex. f 0.60.

Gebonden per ex. f 0.90

Verhoogd met 15 % duurte-toeslag.

De Socialistische Bibliotheek

onder redactie van

F. M. WIBAUT en Mr. W. A. BONGER

No. 1 reeds verschenen:

J. F. ANKERSMIT = ARBEIDERSLEVENS

Ingenaaid per ex. f 0.75

Gebonden per ex. f 1.25

No. 2, dat binnen enkele dagen verschijnt van:

A. W. IJZERMAN

DE WEG DER BESCHAVING.

Uit en over de Sociologie van Müller-Leyer.

(Bloemlezing).

Ingenaaid per ex. f 2.—

Gebonden per ex. f 2.50

De teekening is hierop opengesteld.

N.V. Boekhandel en Uitgevers-Maatschappij „Ontwikkeling”

Paleisstraat 43 — Amsterdam — Tel. N. 6243.

Filiaal: West Kruiskade 33 — Rotterdam.

De eenige instelling,

waarvan iets voor

de arbeidersbeweging te verwachten is.